

Проект на ЗИД на Закона за културното наследство

[линк към консултацията](#)

Информация

Откриване / Приключване: 26.08.2020 г. - 25.09.2020 г. Неактивна

Номер на консултация: #5355-K

Област на политика: Архив - Култура

Тип консултация: Закон

Вносител: Министерство на културата

Тип носител: Национално

Със законопроекта се предлага:

1. Изменение на чл. 30, ал. 6 като се определят точно и ясно обстоятелствата, при които може да бъде отнето разрешението за извършване на музейна дейност;
2. Допълнение на чл. 84, с което ще се определи реда за осъществяване на съгласувателната процедура по раздел V "Териториалноустройствена защитта" на глава пета, като се регламентират нормативно всички условия за осъществяването на административната услуга;
3. Изменение в наименованието на археологически резерват "Праисторически, антични и средновековни структури в м. Сборяново и до с. Свещари".

Със заключителна разпоредба се предлага допълване на чл. 14, ал. 2, т. 1 на Закона за закрила и развитие на културата, която предвижда, че редът за осъществяване на финансово подпомагане на културни инициативи, целеви програми, творчески проекти и други, изрично посочени в текста, ще се уреди в наредба на министъра на културата.

Бележи и предложения се изпращат на e-mail: d.neykova@mc.government.bg.

Отговорна институция

Отговорна институция

Министерство на културата

Адрес: София, София 1000, бул. Александър Стамболийски 17

Електронна поща: delovodstvo@mc.government.bg

Начини на предоставяне на предложения и становища

- Портала за обществени консултации (изисква се регистрация чрез имейл);
- Електронна поща на посочените адреси;
- Системата за сигурно електронно връчване <https://edelivery.egov.bg/> (изисква се квалифициран електронен подпис или ПИК на НОИ);
- Официалния адрес за кореспонденция.

Документи

Пакет основни документи:

[ZID - вер. 1.0 | 26.08.2020](#)

[Doklad - вер. 1.0 | 26.08.2020](#)

[Motivi - вер. 1.0 | 26.08.2020](#)

[RMS - вер. 1.0 | 26.08.2020](#)

[Oценка - вер. 1.0 | 26.08.2020](#)

[Stanoviste - вер. 1.0 | 26.08.2020](#)

[Становище на Камарата на архитектите в България \(получено по ел. поща на 25 септември 2020 г.\) - вер. 1.0 | 25.09.2020](#)

[Справка за отразяване на предложенията и становищата - вер. 1.0 | 07.12.2020](#)

Консултационен документ:

Справка становища:

Коментари

[Коментари \(pdf\)](#)

[Коментари \(csv\)](#)

Автор: Мариела Василева (25.09.2020 13:01)

Предложение за научните групи в музеите

Уважаеми г-н Министър,

Обезпокоени сме от продължаващото почти две години нерешаване на проблема с липсата на регламент за хабилитиране на членовете на научните групи в музеите, формирани по реда на Закона за културното наследство. В министерството на културата са проведени всички необходими проучвания и консултации. Има и изготвени предложения за прецизиране на законодателството. Въпреки това съответните текстове не са включени в проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за културното наследство. Настояваме за личната Ви намеса за реализиране на необходимите законодателни промени.

Предлагаме в проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за културното наследство да се добави нов §5: §5 В Закона за развитието на академичния състав в Република България в Преходните и заключителните разпоредби §2 се изменя така: „§2 Академични длъжности могат да се откриват и в научните групи по Закона за културното наследство, като конкурсите за тях се провеждат в съответните институти на Българската академия на науките и в Националната художествена академия.“

гл. ас д-р Мариела Инкова

Автор: Елка Пенкова (25.09.2020 11:31)

СТАНОВИЩЕ ПО ПРОЕКТА НА ЗИД НА ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО - ЧАСТ 4

За разлика от тях, режимът при частните колекции е значително по-облекчен:

Чл. 128. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2019 г.) Износът и временният износ на движими културни ценности от територията на страната се извършват с разрешение за износ или сертификат за износ. Износ на придобити извън територията на страната културни ценности по чл. 97, ал. 6 в страните от Европейския съюз се извършва с документите им за произход, с които са били внесени.

При така разписаните изисквания за износ и временен износ, регистрираните по надлежния ред археологически движими културни ценности, които не са получили статут на национално богатство, не са регистрирани в основния фонд на музея, както и тези, които са внесени с документ, могат да се изнесат не само временно, но и постоянно, макар и със съответното разрешение или сертификат. При това положение мотивите на МК пораждаат не само въпроси, но и съмнения по отношение на начина, по който предлаганият ЗИД на ЗКН би допринесъл за по-доброто опазване на културното богатство на България.

Извън горното в публикуваната частична предварителна оценка на въздействието като мотив за изменението на Закона на културното наследство е посочено: „*Министерството на културата и Върховната административна прокуратура (преписка 105/2020 на ВАП) са констатирани, че текстът на чл. 30, ал. 6 ЗКН е по същността си*

неприложим, доколкото чрез него се регламентира правна възможност за отнемане на разрешение за извършване на музейна дейност при наличие на системни нарушения, които не могат да бъдат по-малко от три за период от 1 година. Това ограничава възможностите за неговото прилагане и възпрепятства осъществяването на контрол върху дейността на частните музеи и опазването на движимите културни ценности, съхранявани в тях.”, както и

„Липсата на конкретни обстоятелствата, при които може да бъде отнето разрешението на частен музей за извършване на музейна дейност, възпрепятства неговото прилагане.“

Предложените изменения на Закона за културното наследство не само няма да постигнат резултата, който целят, а именно: осъществяването на контрол върху дейността на частните музеи и опазването на движимите културни ценности, съхранявани в тях, а ще създадат предпоставка за още по неясното му прилагане.

Елка Пенкова, Любава Конова с юридически консултант

Автор: Елка Пенкова (25.09.2020 11:30)

СТАНОВИЩЕ ПО ПРОЕКТА НА ЗИД НА ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО - ЧАСТ 3

5.(нова) при незаконно придобити културни ценности

Категорията „незаконно придобити културни ценности“ се разглежда както в ЗКН, така и в НК. След осъдителна присъда незаконно придобитите културни ценности се конфискуват в полза на държавата. Така предложен текстът създава по-голяма неяснота, отколкото съществува в сега действащия текст на Закона. Не се дава отговор на въпроса – по какъв начин следва да бъде удостоверено, че е налице незаконно придобиване на културни ценности – влязла в сила присъда или влязъл в сила друг акт на държавен орган. Още повече, че за да получи разрешение за музей, съгласно чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2011 г.) (1) Музей се създава при наличие на: 1. културни ценности, идентифицирани по реда на наредбата по чл. 107, ал. 1, които могат да бъдат представяни във вид на музейна експозиция. Тоест културните ценности, които притежава юридическото или физическо лице, което е получило разрешение за извършване на музейна дейност, вече би следвало да са идентифицирани по реда на наредбата по чл. 107, ал. 1 от ЗКН; Не става ясно и какво се случва с музея, ако другите културни ценности са „законно придобити“?

Мотивите на вносителя на ЗИД също предизвикват въпроси: „С изменението се определят ясно и точно обстоятелствата, при които може да бъде отнето разрешението за извършване на музейна дейност. Създава се практически приложима правна норма, която ще позволи на Министерството на културата да изпълнява своите правомощия и ще гарантира опазването на културните ценности. Непълнотите в настоящия текст водят до ограничаване на възможностите за неговото прилагане и възпрепятства осъществяването на контрол върху дейността на частните музеи и опазването на движимите културни ценности, съхранявани в тях.”

От разгледаните дотук текстове следва, че само ако има постоянна експозиция, която да е отворена за посетители поне 100 дни в годината, МК може да осъществява „контрол върху дейността на частните музеи и опазването на движимите културни ценности, съхранявани в тях“.

В предлаганите промени не е уточнено, какво се случва с движимите културни ценности, инвентирани във фонда на музея, които са собственост на физически и юридически лица, след закриването му. Според изискванията на ЗКН, преди да се получи разрешение за осъществяване на музейна дейност, те трябва да са декларирани и регистрирани като колекции по надлежния ред. Предполага се, че след закриването на музея, идентифицираните и регистрирани културни ценности отново ще придобият статут на колекция. Това обстоятелство изглежда е убягнало от вниманието на вносителите на проекта. То обаче е от изключителна важност за опазването на движимото културно наследство, тъй като музеите нямат право на постоянен, а само на временен износ (при организирането на временни изложби) на движими културни ценности, инвентирани във фондовете им, извън пределите на България.

Чл. 129. (1) *Не се допуска износ от митническата територия на Общността и изнасяне от територията на Република България към други държави - членки на Европейския съюз, на движими културни ценности, които:*

- 1. представляват национално богатство, или*
- 2. са регистрирани в основния фонд на музеите.*

(2) Движими културни ценности по ал. 1 могат да бъдат само временно изнасяни за:

- 1. представяне пред чуждестранна публика, при условие че са налице гаранции за тяхната сигурност;*
- 2. осъществяване на консервационно-реставрационни работи, при условие че те не могат да се извършат на територията на страната.*

Автор: Елка Пенкова (25.09.2020 11:24)

СТАНОВИЩЕ ПО ПРОЕКТА НА ЗИД НА ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО - ЧАСТ 2

Доказателство за това са конкретните условия, посочени в проекта за ЗИД на ЗКН, а именно:

„(6) Разрешението за извършване на музейна дейност може да бъде отнето с мотивирана заповед на министъра на културата по мотивирано предложение на директора на Инспектората, когато:

- 1. музеят не е официално отворен за посетители след изтичане на пет години от издаване на разрешението за извършване на музейна дейност;**

Създаването на нова музейна експозиция в XXI в. е сериозно предизвикателство, тъй като тя трябва да отговори на редица изисквания и очаквания в една динамична и

бързо развиваща се среда (глобализация + нови технологии), както и на специфичните възгледи в ценностната система в българското общество. Научно-експозиционните и консервационно-реставрационните дейности, които не е необходимо да изреждаме подробно, изискват продължителен период от време, особено за новосъздаден музей. Не по-малко продължителни са и ремонтно-техническите дейности по сградата, както и времето, което отнема забавената и тромава процедура по лицензирането ѝ като музей. Това условие би се оказало сериозно предизвикателство пред редица музеи – общински, ведомствени и др., които и в момента не са отворени официално за посетители и нямат постоянни експозиции. Пример за това е случаят с Регионалния исторически музей в Стара Загора, който нямаше експозиция в продължение на 20 години – от 1997 до 2007 г. Подобни примери могат да се посочат и извън България, напр. ремонтът и реновирането на Археологическия музей в Истанбул продължи 9 години – от 2010 до 2019 г.

В европейските държави има много музеи – общински и частни, които се отварят само при заявени посещения. Безспорно е, че експозиционната дейност е една от водещите в съвременните музеи, но общественият достъп може да се осигури и чрез временни изложби, както и чрез участието на съответния музей в съвместни изложби с други музеи, което би отговорило на заложеното в европейските директиви изискване за частно-публично партньорство.

2. постоянната експозиция на музея е отворена за посетители по-малко от 100 дни в годината;

В контекста на приведените по-горе примери, този текст не следва никаква логика – само по себе си определянето на брой дни в годината, през които да бъде отворен за посетители музея е правен абсурд. Неясно защо министерство на културата е приело за целесъобразно постоянната експозиция в музея (частен) да е 100 дни. Извън горното текстът противоречи и на чл. 182, ал. 1 от ЗКН, съгласно които музеите осъществяват представянето на движими културни ценности чрез постоянни или временни експозиции.

По отношение на 3. (нова) при неизпълнение на три последователни предписания на служителите на Инспектората за нарушаване на изискванията на този закон;

4. (нова) при установено неспазване изискванията за извършване на музейна дейност;

Т. 3 и 4 повтарят в малко по-разширен вид ал. (б) на чл. 30 от ЗКН с последното ѝ изменение от Об. 08. 2019 г.: *Разрешението за извършване на музейна дейност може да бъде отнето с мотивирана заповед на министъра на културата по мотивирано предложение на директора на Инспектората, когато частният музей системно нарушава изискванията на този закон.*

Новото предложение обаче, отново е лишено от конкретика и позволява свободно (и субективно) тълкуване на критериите, на които трябва да отговаря дейността на всеки един музей. Този проблем може да бъде решен с изработването на стандарти за музейната дейност, каквито от години са приети не само в европейските, но и в

много държави извън Европа.

Автор: Елка Пенкова (25.09.2020 11:22)

СТАНОВИЩЕ ПО ПРОЕКТА НА ЗИД НА ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО - ЧАСТ 1

26. 08. 2020 година на Портала за обществени консултации

<http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5414> е публикуван проект на ЗИД на Закона за културно наследство, който е 24 -та по ред промяна от приемането му през 2009 г. досега. Сам за себе си, този факт е индикатор за съществуващите в него недостатъци, и налага необходимост от извършване на последваща оценка на въздействието на ЗКН.

Поредното изменение и допълнение не решава натрупаните проблеми, а ги задълбочава и дори изопачава философията, заложена при създаването му. В основата ѝ са залегнали елементи от двата основни модела в законодателствата на европейските страни –либералният (северноевропейски) и консервативният (южноевропейски), но съчетани по парадоксален начин по отношение на регулациите, свързани със собствеността на археологическите движими културни ценности и търговията с тях.

Подобен парадокс е налице и по отношение на условията за осъществяване на музейна дейност от страна на частните музеи.

Чл. 25 от ЗКН урежда условията за създаване на музеи (държавни, общински, частни и със смесено участие), които се свеждат до наличието на:

- 1. културни ценности, идентифицирани по реда на наредбата по чл. 107, ал. 1, които могат да бъдат представяни във вид на музейна експозиция;*
- 2. сграден фонд, осигуряващ условия за съхраняването на движимите културни ценности, определени с наредбата по чл. 34, ал. 6, и условия за представянето на движимите културни ценности, определени с наредбата по чл. 185;*
- 3. постоянен източник за финансиране дейността на музея (издръжка на сградата и персонала и средства за дейности за издирване, изучаване, опазване и представяне на движимите културни и природни ценности и образци);*
- 4. специалисти с необходимата квалификация съгласно класификатора по чл. 37, ал. 2.*

В същото време, в чл. 30, който регламентира получаването на разрешение за музейна дейност от страна на частните музеи, са въведени допълнителни изисквания, които не важат за държавните и общински музеи. Тези допълнително въведени от закона изисквания поставят в положение на неравнопоставеност частните музеи, въпреки че ЗКН не предвижда такова разграничение. Едно от абсурдните изисквания на ЗКН към частните музеи е наличието на лаборатория (чл. 30, т. 4, б „а“), без да е уточнено каква – вероятно за консервация/реставрация (бел. на авторите). Безспорно, това е една от гаранциите за ефективното опазване на

културните ценности, съхранявани във фондовете и експозициите както на частните, така и на държавните, общинските музеи и на тези със смесено участие. В същото време трябва да се отбележи, че не всички общински музеи разполагат с лаборатории, а някои дори нямат и щатни реставратори. Следователно, разписаните в чл. 30 изисквания противоречат не само на заложената в чл. 3, ал. (1) от ЗКН **равнопоставеност на различните видове културно наследство при осъществяване на неговата закрила**, но и на Конституцията на Република България и на европейското законодателство.

Предложените промени в **§1. Алинея 6 на чл. 30** засилват неравнопоставеността между частните и останалите музеи, тъй като никъде в досега действащата нормативна уредба (ЗКН, ЗЗРК) или в поднормативните актове няма ясно разписани текстове, касаещи обстоятелствата, при които може да бъде отнето разрешението за извършване на музейна дейност на държавни, регионални, общински музеи и на такива със смесено участие.

История

Начало на обществената консултация - 26.08.2020

Приключване на консултацията - 25.09.2020

Справка за получените предложения - 07.12.2020

[Справка за отразяване на предложенията и становищата](#)

Окончателен акт на Министерския съвет
